

To overbrukte uttrykk

Ord og uttrykk har betydning ut fra sin opprinnelse og hva de fleste som bruker dem, er enige om at de skal bety. Full enighet er det sjelden; noen misforstår dem, noen tøyer betydningen til det umulige, og noen blir så begeistret for dem at de bruker dem i tide og utide. Vi skal se på to slike:

Innen har særlig vært brukt om tidsfrister: «søknad innen 1.3.», som betyr til og med første mars, og i faste uttrykk som «å holde seg innen døre i kulda». Nå kan en lese om «modeller som brukes innen studier av offentlig politikk», «oppgaver innen telefoni» og «Medarbeideren har en rolle han skal holde seg innen». Det skulle dels stått «i» og dels «innenfor».

I forhold til: Forhold kan bety tilstand, vilkår, forbindelse, atferd (straffbart forhold), jamføring av grad eller størrelse og mer til, men brukes nå langt hinsides alt slikt og til fortrenghet for noe kortere, enklere eller mer forståelig. «Klimaet har mye å si i forhold til å drive landbruk», «kanskje det sosiale ansvaret må vike i forhold til økonomiske mål» – hvorfor ikke «for»? «Forskjellen på hva man sier man gjør i forhold til hva man faktisk gjør» – «og» er opplagt.

Slike eksempler viser språklig dovenskap og er sterke bidrag til å skrive en uklar og dertil kjedelig tekst.

Dag Gundersen, ordbokredaktør og professor i nordisk språkvitenskap, og korrekturleser i Psykologtidsskriftet